

T-5391 Munkácsy A Vadásztölténygyár nagyképernyős televíziója

Herczegh István, Veszprém

Erős nosztalgiával kezdem a cikk írását, mivel szakmai szárnypróbálgatásaim a Munkácsy megjelenésével egyidősek, nevezhetném tanítómesteremnek is ezt a tv-készüléket. Eltelt több mint két emberöltő a megjelenésétől, ezért úgy érzem a televíziók is bekerültek mára muzeális értékeink közé, ezért illene foglalkozni a hazai televíziózás elterjedésével és tv-készülékeinkkel.

Nem véletlenül választottam a Munkácsyt, több szempontból is mérföldkőnek tekintem. 1959-et írunk, amikor a Munkácsyval megkezdődött a fekete-fehér televíziók sorozatgyártása Székesfehérváron. A Vadásztölténygyár külön tv-részleget hozott létre hihetetlen gyorsasággal, alig egy év alatt, így az Orion után másodikként kezdődhetett meg a hazai televíziók sorozatgyártása Székesfehérváron, ami így is maradt sokáig. Az Orion és a VT saját tervezőgárdával dolgozott, látszólag nem lesték el egymás ötleteit, egymástól függetlenül dolgoztak. Ez tapasztalható a később megjelent különböző típusokon is, mivel nem hasonlítottak a két gyár termékei egymásra sem megjelenésben, sem az elektronikai alkapcsolásokban. Konkurencia leginkább a vásárlói körben alakult ki, egyik ember az Orionra esküdött, másik a VT-re, ezért a megoszlott kereslet miatt egyformán fogyott mindkét hazai gyár terméke.

Nagyon fontos időszaknak nevezhető az 1960 körüli évek a hazai televíziózásban, mivel a családok első számú célkitűzése az első tv-készülék megvásárlása volt, ezért a televíziók rohamos térhódítása ekkor indult meg. 1959-ben kb. 50 000 tv-előfizetőt regisztráltak, amelynek tekintélyes része állami intézmény volt, és az előfizetők száma évenként megduplázódott.

Televízió vásárlásához természetesen antennaszerelés is tartozott, méghozzá távolsági vételre alkalmas, komolyabb tetőanten-

nára volt szükség. Az egyetlen budapesti adó megfelelő vételét kellett elérni az ország egész területén, ami sok helyen szinte megoldhatatlan feladatnak bizonyult és hátráltatta a készülékek vásárlását. A külföldi tv-adások vételéhez is komoly antenna kellett a lehetséges körzetekben.

Fennmaradt egy fénykép, amely az 1957-58-ban házunk tetőjén épülő antennarendszert ábrázolja szerelési stádiumban, a szereléshez használt létrákkal együtt. Legfelül CCIR URH, alatta OIRT 2 Pozsony vételére és OIRT 1 Budapest vételére szolgáló antennákkal. Az egész árbóc kézzel forgatható volt a szobából, ágyazása golyóscsapágyakkal történt. A nyári időszakok egyik zavaró jelenségével is szembesülni kellett, amikor az OIRT 1-es csatornán működő budapesti tv-adó vételét, az amúgy jó vételi körülményekkel rendelkező városokban is rendszeresen lehetetlenné tette az időszakos napfolttevékenység, ami felborította a nor-

mális terjedési viszonyokat. Ekkor, egy sokkal távolabbi, de azonos frekvencián üzemelő szovjet tv-adó olyannyira bezavart, hogy Budapestet teljesen elnyomva, a szovjet adó képe jelent meg kiváló minőséggel. Már nem emlékszem pontosan Kijev vagy Munkács volt az illető adó, szintén az OIRT 1-es csatornán sugározva. Sok DX-vadász viszont ebben az időszakban kaphatott el soha nem látott, nagyon távoli tv-adásokat, a „Rádiótechnika” is rendszeresen leközölte ezeket a ritka felvételeket.

A T-5391 Munkácsy a Vadásztölténygyár első, saját fejlesztésű, 12 csatornás, fekete-fehér tv-készüléke. Sorozatgyártása 1959 tavaszán indult meg és 1963-ig tartott, miközben több mint 120 000 darab készült belőle. Közben a gyár neve is megváltozott VTRGY-re.

Nagy mérföldkőnek tekinthető az 1960-as római olimpia, amelyet az ORF osztrák televízió már előben közvetített az Eurovízió hálózaton keresztül, és részleteket átvett a kelet-európai Intervízió is a KGST országok részére. A nemzetközi közvetítő lánc kiépítése még nagyon kezdetleges volt, ezért sok közvetítési hibával találkozhattunk műsor közben. Természetesen földi mikro átjátszóláncra kell gondolnunk, akkoriban még nem volt műholdas távközlés. Az első sikeres nemzetközi műsorközvetítés is csak 1957-ben jött létre, kezdetleges fatornyok építésével. Az olimpia erősen fellendítette a Munkácsy iránti keresletet, sokan ehhez az